

Hans Hulst: Birma (Myanmar)

– Landenreeks.

Amsterdam: KIT Publishers en Oxfam

Novib, 2006; 130 blz.;

14,50 euro

ISBN 90-6832-428-4

Birma is volgens Hans Hulst 'een blinde vlek voor veel westerlingen' (blz. 7), maar dit is intussen achterhaald door de actualiteit: het gewelddadige ingrijpen van de Birmese militaire *junta* tegen de demonstrerende, pro-democratische monniken in de hoofdstad Yangon (de nieuw ingevoerde naam van het oude Rangoon) zorgde in oktober jl. voor internationale bekendheid van de problemen in deze regio in Zuidoost-Azië. Dit naslagwerk is echter alsnog relevant voor achtergrondinformatie over deze voormalige Britse kolonie. Het boek is opgedeeld in zeven thematische hoofdstukken, geïllustreerd met kleurenfoto's en (uitvouwbare) kaarten. In het eerste hoofdstuk komen de etnische verdeeldheid en de daarmee samenhangende interne strijd om autonomie uitgebreid naar voren. Het tweede hoofdstuk behandelt de natuurlijke rijkdommen van het grotendeels boeddhistische land, waaronder de bodemschatten jade en robijn. Hoofdstuk drie is een historisch overzicht, met daarin ruime aandacht voor de koloniale periode, de onafhankelijkheid vanaf 1948, de machtsgreep door het leger in 1962, de daaropvolgende verpaupering en repressie en ten slotte de opstand in 1988, de 'vrije' verkiezingen in 1990 en de verdergaande dictatoriale tendensen. In hoofdstuk vier schetst de auteur een beeld van de Birmese samenleving aan de hand van enkele karakteriserende kenmerken: de grote sociale ongelijkheid, censuur, boeddhisme, onderwijs, corruptie, verpaupering, HIV/AIDS en de vluchtelingenproblematiek. Het vijfde hoofdstuk geeft

een overzicht van de cultuur in Birma, terwijl hoofdstuk zes de economische situatie in het land samenvat, oftewel hoe de 'rijtschuur van Zuid-Oost Azië' verviel tot één van de armste landen ter wereld. Vooral het laatste hoofdstuk over repressie, de perceptie van macht, de boeddhistische monnikenorde (*sangha*) en ballingschap is met het oog op de actuele ontwikkelingen interessant. Het boek sluit af met een paar pagina's reisinformatie, al hanteert Nederland een economisch ontmoedigingsbeleid en wordt toeristen afgeraden naar deze militaire dictatuur af te reizen. (W.S.)

Marie V. Gibert: Monitoring a region in crisis: the European Union in West Africa.

Parijs: European Union Institute for Security Studies (www.iss.europa.eu), januari 2007; (*Chaillot Paper*, no. 96); 81 blz.; 10,= euro

ISBN 92-9198-105-2

De afgelopen decennia heeft het Mano River Basin in West-Afrika zich gekenmerkt door oorlog en geweld. De landen Liberia, Sierra Leone, Guinea-Bissau, Guinea en Ivoorkust, waar dit gebied zich uitstrekt, worden nog steeds door veel mensen geassocieerd met verhalen over corruptieschandalen, bloeddiamanten en grootschalige wapenhandel. De regio lijkt zich echter voorzichtig te stabiliseren. West-Afrikaanse leiders hebben zelf het initiatief genomen tot hervormingen en bevordering van vrede. Ook de Europese Unie is en blijft actief betrokken bij de bevordering van politieke stabiliteit en veiligheid in de regio. In *Monitoring a region in crisis: the European Union in West Africa* onderzoekt Gibert de Europese betrokkenheid bij West-Afrika in de laatste twintig jaar. De EU blijkt zich de laatste jaren vooral te profileren

met een holistische benadering van conflictpreventie. Veiligheid, politieke stabiliteit, democratie en economische ontwikkeling worden gezien als onderling verweven factoren, die gezamenlijk moeten worden aangepakt om nieuwe conflicten te voorkomen. Hoewel de resultaten van *preventie*-maatregelen erg moeilijk vallen aan te tonen, ziet Gibert nu al enkele inconsistenties in het EU-beleid die een succesvol conflictpreventie-programma zullen bemoeilijken. Een voorbeeld daarvan is dat lokale organisaties die de EU om steun vragen voor hun programma's (overeenkomstig het 'local ownership'-beleid van de EU), zodanig door bureaucratische regelgeving worden gehinderd, dat alleen de rijkere organisaties met voldoende administratieve capaciteit de procedure helemaal kunnen doorlopen. Daarnaast zijn meer consistentie en coördinatie nodig tussen de diverse beleidsonderdelen van de EU, zodat er een arbeidsdeling kan ontstaan die het gebruik van de beschikbare beleidsmiddelen op het gebied van conflictpreventie optimaliseert. De EU zou er goed aan doen de aanbevelingen van Gibert over te nemen. De fundamentele inconsistenties in de veelbelovende holistische aanpak maken het immers bij voorbaat onmogelijk een effectieve bijdrage te leveren aan de stabiliteit en ontwikkeling van het Mano River Basin. (E.H.)

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg. Bijdragen aan deze aflevering werden verzorgd door Wietske Schober (W.S.), studente contemporaine geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en thans stagiaire bij de eindredactie van de *Internationale Spectator*; Emmy Hermans (E.H.), historica, thans als stagiaire verbonden aan het *Clingendael Security and Conflict Programme* (CSCP); Sico van der Meer (S.v.d.M.), wetenschappelijk medewerker bij het CSCP; en door Fenna van den Burg (F.v.d.B.).

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website: www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

Princeton N. Lyman & Patricia Dorff (red.): Beyond Humanitarianism. What You Need to Know About Africa and Why It Matters.

*New York: Council on Foreign Relations, Foreign Affairs, 2007; www.cfr.org; xv + 252 blz.; \$ 19,95
ISBN 978-0-87609-371-9*

Deze bundel bevat vijftien bijdragen: artikelen en samenvattingen van eerder door de *Council on Foreign Relations* gepubliceerde studies over de ontwikkeling in Afrika. Deze publicaties kwamen tot stand tegen de achtergrond van de groeiende belangstelling voor Afrika; de gewelddadigheden die daar plaatsvinden; de concurrentie tussen landen als China, India, Maleisië, Korea en Brazilië waar het de toegang tot de hulpbronnen van Afrika betreft; ziekten als malaria en aids, die Afrika in hun greep hebben; de zwakke democratische structuur; en de extreme armoede in vele Afrikaanse landen. In deel I, 'Under the Radar', komen aan bod kwesties als democratie en mensenrechten, de verschijning van China op het Afrikaanse toneel, de stand van zaken waar het Angola en Nigeria betreft, alsmede de positieve en negatieve ontwikkelingen die in Zuid-Afrika de laatste jaren plaatsvonden. Ook treft men er een essay aan over 'Africa's Restless Youth'. In deel II worden 'trouble spots' als Zimbabwe, Darfur, Somalië (terrorisme) en de 'Hoorn van Afrika' behandeld. In de delen III en IV komen vragen over de 'Wederopbouw van Afrika', de versterking van het Afrikaanse leiderschap en de 'Challenge of Global Health' aan de orde. Ook wordt de vraag behandeld wat de Verenigde Staten kunnen doen om bij te dragen aan verzachting van de nijpende problematiek waarvoor Afrika zich gesteld ziet. (F.v.d.B.)

Stefaan Marysse & Filip Reyntjens (red.): The Political Economy of the Great Lakes Region in Afrika. The Pitfalls of Enforced Democracy and Globalization.

*Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005; xiv + 243 blz.; £ 58,50;
ISBN 1-4039-4950-6*

In deze bundel worden de achtergronden van het geweld geanalyseerd dat de afgelopen tijd in het Grote-Merengebied in Afrika plaatsvond. Het blijkt dat na de val van de Muur, door de globalisering en 'de agenda van democratische hervormingen', de toch al verzwakte machtsstructuren in dit gebied nog verder werden aangetast. De genocide in Rwanda speelde bij de ontwikkelingen een kritische rol en 'obscured and obstructed' begrip en noodzaak van internationale actie tot herstel van de ontwikkeling en de vrede in de regio. In het eerste deel van de bundel, getiteld 'In the Eye of the Storm', wordt in de eerste twee artikelen de ontwikkeling in Rwanda ('From Genocide to Dictatorship') nagegaan en wordt beklemtoond dat men 'holocausts' niet zonder meer mag vergelijken. Zij kunnen, afgezien van hun verschrikkelijke uitkomst, ingrijpend van elkaar verschillen wat betreft hun historische achtergrond en de omstandigheden waaronder zij plaatsvinden. In een derde artikel wordt de evolutie van Rwanda en de kenmerken van de intense armoede en ongelijkheid die in het land heersen aan de orde gesteld. In een vierde artikel, getiteld 'Consociational Democracy for Rwanda?' komen de geweldige moeilijkheden aan de orde waarop men in een land als Rwanda stuit, als men een ontwikkeling wil genereren in de richting van grotere stabiliteit en een meer democratische 'power sharing'. De politieke tegenstellingen vallen er samen met etnische, religieuze en talloze

andere kloven in de sociale structuur van de maatschappij. Deel twee draagt de titel 'From Collapse and War to Reconstruction?'. In dit deel worden interne en externe factoren die in 'Zaire-Democratische Republiek Congo' tot regressie en oorlog leidden, blootgelegd. De natuurlijke rijkdommen, de situatie en evolutie van de mijnsector, de invloed van globalisering, de regionale conflicten die een rol in de oorlog speelden, komen in dit deel aan de orde. Een slothoofdstuk 'Feeding Kinshasa during Wartime' is gewijd aan de invloed van de Congolese oorlog (in de periode 1998-2002) op de hoofdstad Kinshasa. Deze oorlog was overigens maar gedurende enkele maanden 'erg in de hoofdstad aanwezig'. Er is enig bewijs dat zij heeft geleid tot vergroting van de ongelijkheid tussen de hoofdstad en het platteland, tot verdere inschakeling van Kinshasa in de 'global economy' en tot verschuiving van de verdeling van hulpbronnen in de richting van de hoofdstad. (F.v.d.B.)

Edith van Zalinge: Thuisfront Uruzgan. Ervaringen rondom de uitzending naar Afghanistan.

Wormer: Inmerc; 2007; 104 blz.; 14,95 euro
ISBN 978-90-6611-536-1

Bij geen enkele Nederlandse militaire missie hebben ooit zoveel journalisten 'embedded' meegelopen met de troepen als bij de *Task Force Uruzgan*. In de Nederlandse media zijn de afgelopen anderhalf jaar dan ook vele verhalen over deze militaire missie 'van binnenuit' verschenen: de dagelijkse werkzaamheden, de spannende momenten, de gehele sfeer; het is allemaal door journalisten opgetekend. Minder aandacht is er voor de ervaringen van het thuisfront. Hoe beleven de achterblijvers – partners, kinderen of ouders van uitgezonden militairen – de uitzending van hun dierbaren? Journaliste Edith van Zalinge geeft in dit boekje een indruk van de gevoelens aan het thuisfront. Aan de hand van interviews met achterblijvers en eigen dagboekfragmenten – haar partner werd ook naar Afghanistan uitgezonden – krijgt de lezer een aardig sfeerbeeld van de emoties die bij een gevaarlijke uitzending van dierbaren komen kijken. Het boekje maakt eens te meer duidelijk dat dergelijke uitzendingen het privéleven van militairen en hun familie behoorlijk op zijn kop kunnen zetten. Hoewel het boekje niets meer is dan een aaneenschakeling van (fragmentarische) dagboekantekeningen en interviews, en ook niets meer dan dat pretendeert te zijn, vormt het een waardevolle toevoeging van de grote stapel 'oorlogsverslaggeving' over de Nederlandse missie in Afghanistan en over het militaire vak in het algemeen. (S.v.d.M.)

A. Ahat Andican: Turkestan Struggle Abroad. From Jadidism to Independence.

Haarlem: Stichting SOTA; Turkestan and Azerbaijan Research Centre. Postbus 9642, 2003 LP Haarlem, 2007; 776 blz.; 65,= euro
ISBN 90-807403-6-5

Tijdens het tsaristisch bewind werd Turkestan een Russische kolonie. Volgens stelde het sovjetregime arbitrair de grenzen van het gebied vast en maakte ze stammen tot naties. Onafhankelijkheidsbewegingen als de *Jadids* en *Basmachis* kwamen daartegen in verzet. Zij verloren de strijd, weken uit naar het buitenland en zetten daar hun verzet en de strijd voor een onafhankelijk Turkestan voort totdat de val van de Sovjetunie nieuwe perspectieven opende. Deze lijvige studie (die oorspronkelijk in 2003 in het Turks verscheen) is het verhaal van deze 70-jarige strijd in het buitenland voor een onafhankelijk Turkestan. De analyse berust voor zover mogelijk op oorspronkelijke documenten en op interviews van de overal verspreide Turkestaanse *émigrés*. De auteur was zelf als 'political worker' bij de onafhankelijkheidsbeweging betrokken en speelde een belangrijke rol 'in orienting the movement in its later stage'. In het eerste deel van zijn studie behandelt Andican de bronnen van de Turkestaanse nationalistische beweging, in deel twee de sovjetperiode en activiteiten tijdens de emigrantenfase in Europa, de Verenigde Staten en in landen als Turkije ('het politieke centrum'), Azerbeidzjan, Iran en Afghanistan. Delen drie en vier beschrijven de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog. Deel vijf schetst de ontwikkeling in de richting van onafhankelijkheid en behandelt o.a. de oorlog in het Afghaanse Turkestan. Dit deel

wordt afgesloten met de ineenstorting van de Noordelijke Alliantie en de opkomst van de Taliban in Afghanistan, de terroristische aanslag op de Verenigde Staten en de Amerikaanse interventie in Afghanistan. In de jaren negentig, toen de Sovjetunie desintegreerde, ontstonden er op het Turkestaanse gebied vijf soevereine republieken en lijkt er een einde te zijn gekomen aan de 70-jarige onafhankelijkheidsstrijd in Centraal-Azië. Maar, zo vraagt de auteur zich af, hoe zal het deze republieken, ingeklemd tussen de Russische Federatie en de Volksrepubliek China, vergaan? Zullen ze opnieuw onderwerp zijn van manipulaties, deze keer van hun machtige bureaus, zoals ze in het verleden te maken kregen met tsaristisch Rusland en Groot-Britannië? 'Will each act individually [...] or will they organize into a powerful Commonwealth of Republics of Turkestan?' (F.v.d.B.)